

Rozvoj výchovy k podnikání a podnikavosti v odborném vzdělávání

odborný panel

Místo konání: Národní ústav pro vzdělávání (NÚV), Weilova 1271/6, 102 00 Praha 10

Datum: 11. 4. 2018

Za účasti zástupců MŠMT, hospodářské komory (RHK PK), středních odborných škol, expertů, NÚV, představitelů projektu MOV a projektu P-KAP, zástupců NIDV, zástupců ČŠI a zástupce Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu ze Slovenské republiky a dalších účastníků se uskutečnil odborný panel, jenž se věnoval výchově k podnikání a podnikavosti ve středním odborném vzdělávání jakožto součásti počátečního vzdělávání. Odborný obsah panelu byl garantován Ing. Petrem Klínským¹. Odpolední moderovaná diskuse byla zacílena na konkrétní problematiku výchovy k podnikání a podnikavosti v odborném vzdělávání.

Resumé

Výchova k podnikavosti (dále jen VkP) je důležitá a nedílná součást vzdělávání a jako taková musí být náležitě akcentována napříč všemi obory vzdělání středního vzdělávání a v jejich RVP. VkP je nutno vnímat jako tuzemskou i evropskou výzvu, nástroj růstu, konkurenceschopnosti, zaměstnanosti mladých lidí v globálním prostředí; měla by tak být prioritou vlády, příslušných resortů, krajů, zaměstnavatelů a dalších subjektů. EK vyzvala členské státy (Akční plán podnikání 2020), aby umožnily mladým lidem před ukončením povinné školní docházky alespoň jednu praktickou zkušenost s podnikáním.²

Pro VkP je nezbytné soustavně vytvářet vhodné podmínky a společenské klima – jak na národní, tak na regionální úrovni. K nim může přispět nejen MŠMT na úrovni dotčených odborných útvarů, ale i NÚV včetně jeho referátu CEFIF, zřizovatelé škol a školy samotné. Nezastupitelná je role neziskových organizací, zvláště těch, které mají dlouhodobější praxi ověřené zkušenosti s VkP.

Posun v řešení předmětné problematiky pro SŠ lze očekávat nejen v případě využití projektů zjednodušeného vykazování – tzv. šablon v rámci OP VVV, ale zejména prostřednictvím krajského akčního plánování (projekt P-KAP) a modernizace odborného vzdělávání cestou inovace a modularizace školního vzdělávacího programu (projekt MOV). V šetření pro potřeby P-KAP školy identifikovaly intervenci Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativité jako druhou nejvýznamnější bezprostředně po spolupráci škol a firem. V rámci MOV budou nově zpracovány na podporu VkP moduly a komplexní úlohy. Zejména pro účely správného uchopení tématu VkP stakeholdery, jakož i při aktualizacích a revizích RVP je nutné jednoznačně vymezit na straně NÚV používanou odbornou terminologii, význam a pojetí VkP v RVP.

¹ Ing. Petr Klínský je učitel ekonomických předmětů na OA Heroldovy sady 1, Praha 10, odborník na problematiku podnikání a podnikavosti a finanční gramotnosti. Je autorem učebnic a nositelem medaile MŠMT za přínos pro ekonomické vzdělávání.

² Např. řídit minipodnik, mít na starosti podnikatelský projekt pro určitou společnost nebo sociální projekt.

1. Odborný panel upozorňuje na nutnost ve všech revidovaných RVP jednotně, komplexně ve smyslu výše uvedeného a evropských výzev do roku 2020, přehledně a srozumitelně upravit příslušné pasáže mající vztah k VkP. To znamená současně promyslet způsob řešení tématu VkP jako celku – ve vztahu k cílům vzdělávání, k profilu absolventa, ke kompetencím, ke vzdělávacím oblastem a okruhům, k praktickému vyučování a k průřezovým tématům.
2. Téma VkP musí být rozvíjeno při vzdělávání žáků nejen na teoretické, ale zejména praktické a aplikační bázi. To se týká nejen odborných předmětů a praktického vyučování, ale i všeobecně vzdělávacích předmětů.
3. VkP nelze tudíž chápat pouze jako záležitost ekonomického či společenskovedního vzdělávání. VkP je vhodné rozvíjet např. též v odborném výcviku, v učební či odborné praxi. Tento požadavek je vysoce aktuální v oborech vzdělání s výučním listem a v nástavbovém studiu. Jejich absolventi se často uplatňují jako OSVČ.
4. Za účelem naplnění výzvy EK bude žádoucí spektrum možností, jak umožnit všem žákům ve středním vzdělávání praktickou zkušenost s podnikáním, na úrovni RVP rozšířit. FF a JA firmy jsou obecně považovány za nejúčinnější a nejrozšířenější výukové metody ve VkP. Dle účastníků odborného panelu však požadovanou praktickou zkušenost s podnikáním nemusí získat všichni žáci výhradně prostřednictvím těchto dvou „velkých“ konceptů, ale i různorodými aktivitami spjatými s praktickým vyučováním, s životem a chodem školy a kontaktem s podnikatelskou komunitou a zaměstnavateli na regionální úrovni. Na řadě škol působí např. cvičné firmy mimo síť CEFIF nebo školní firmy s vazbou i bez vazby na vedlejší hospodářskou činnost škol. Dalším významným nástrojem je např. projektové vyučování, projektové dny či týdny.
5. Role učitelů ve VkP je zcela zásadní. Učitelé nemohou dobře učit podnikatelským kompetencím, pokud nejsou sami podnikaví. Z uvedeného důvodu je důležité všemi prostředky a na všech úrovních vytvářet tlak na VŠ, které připravují zejména učitele středních škol, aby věnovaly pozornost VkP v pregraduální přípravě učitelů, a to nejen v rovině teoretické, ale zvláště praktické.
6. Při VkP je třeba mj. žákům věřit. Učitel musí vystupovat jako mentor, facilitátor, jenž usměrňuje činnost žáků žádoucím směrem a dbá na to, aby se vyvarovali výrazných chyb.
7. K šíření VkP může významně přispět i NIDV nabídkou vhodných vzdělávacích programů v systému DVPP i další vzdělavatelé, kteří získali od MŠMT akreditaci. Škála metod i nabídka na vzdělávacím trhu na podporu VkP je poměrně široká. Nové technologie umožňují vyvíjet podnikatelské hry – simulace.
8. Význam VkP podtrhuje nástup éry Průmyslu 4.0. Nemalá skupina lidí bude muset hledat v důsledku digitalizace, automatizace a dalších vlivů nové pracovní uplatnění, které může najít např. v podnikání.

Vydáno v Praze, dne 17. 4. 2018

Projekt Modernizace odborného vzdělávání (MOV), www.projektmov.cz, mov@nuv.cz